

VERSLO LIUDIJIMĄ ĮSIGYJANČIO GYVENTOJO ATMINTINĖ (trumpoji)

Verslo liudijimas – tai dokumentas, patvirtinantis fiksuoto pajamų mokesčio sumokėjimą, verčiantis individualia veikla ir (arba) gyvenamosios paskirties patalpų nuomos veikla, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1797 „Dėl Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių ir veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašo“ (toliau – Nutarimas) patvirtintą Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, rūšių sąrašą (toliau – Sąrašas).

Sąrašė yra išskirtos veiklos rūšys, kuriomis galima verstis, įsigijus verslo liudijimą. Šiame Sąrašė nurodomas veiklos rūšies pavadinimas ir skliausteliuose pateikiamas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje (toliau – EVRK) nurodytas klasės numeris. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) patvirtino Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, klasifikatorių (toliau – klasifikatorius), kuriame nurodė atskirų veiklos rūšių ryšį su EVRK, veiklos rūšims nustatė veiklos grupes ir pagal tai suteikė atskirus kodus bei nustatė veiklos rūšis, kurias vykdant privalo būti nurodyta stacionari veiklos vykdymo vieta (klasifikatoriuje, prie nurodytos veiklos rūšies, ji pažymėta ženklu (ST). Šiais kodais žymimoms veiklos rūšims savivaldybių tarybos (kiekviena individualiai) nustato fiksuotus pajamų mokesčio dydžius, kuriuos taikant apmokestinamos per atitinkamą laikotarpį iš atitinkamos veiklos gautos pajamos.

Vykdydamas veiklą, kuria gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, **gyventojas pats** sprendžia su veikla susijusius klausimus, pats dengia jo veiklos vykdymo išlaidas ir **užtikrina, kad jo faktiškai vykdoma veikla atitinka nustatytą fiksuotu pajamų mokesčiu apmokestintą verslo liudijime nurodytą veiklą.**

Pažymėtina, kad gyventojas gali įsigyti neribotą skirtingų veiklos rūšių verslo liudijimų skaičių. Jei gyventojas nori verstis į Sąrašą nepatenkančia veikla, tai jis turi pasirinkti kitokią ūkinės veiklos formą (pvz., steigti įmonę ar registruoti individualią veiklą pagal pažymą).

Nuo 2018 m. sausio 1 d. pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) nuostatas verslo liudijimus įsigiję gyventojai turi teisę pasirinkti mokėti fiksuoto dydžio pajamų mokestį:

– nuo iš individualios veiklos, įsigijus verslo liudijimus, gautų ne didesnių nei 45000 eurų pajamų (nuo 2012-01-01 iki 2017-12-31 gyventojas galėjo pasirinkti mokėti fiksuoto dydžio pajamų mokestį, nuo iš individualios veiklos, įsigijus verslo liudijimus, gautų pajamų tik tuo atveju, jei neprivalėjo registruotis ir nebuvo įregistruoti pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojais);

– nuo iš gyvenamosios paskirties patalpų nuomos gautų pajamų, jei pajamos iš nuomos per mokestinį laikotarpį **neviršija 45000 eurų per mokestinį laikotarpį** (nuo 2012-01-01 iki 2017-12-31 – jei pajamos iš nuomos per mokestinį laikotarpį neviršijo Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71 straipsnyje nustatyto dydžio, kuris nurodytu laikotarpiu buvo 45 000 eurų).

Tuo atveju, jei gyventojas vykdo kitokią, nei verslo liudijime nurodyta, veiklą, jam pagal GPMĮ nuostatas atsiranda prievolė sumokėti pajamų mokestį nuo verslo liudijime nenurodytos veiklos rūšies gautų pajamų.

Veiklos vykdymo teritorija ir verslo liudijimų išdavimas

Nutarime nustatyta, kad verslo liudijimai verstis veikla gyventojams gali būti išduodami:

- 1) neribojant veiklos teritorijos;
- 2) visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių ir Neringos savivaldybės teritorijas bei Marijampolės savivaldybės Marijampolės miesto teritoriją;
- 3) konkrečios savivaldybės teritorijoje.

Valstybinėje mokesčių inspekcijoje (toliau – VMI) įgyvendintas vieno langelio principas, todėl gyventojai dėl verslo liudijimo įsigijimo gali kreiptis į bet kurią Teritorinę valstybinę

mokesčių inspekciją (toliau – TVMI), kuri, išduodama verslo liudijimus, taiko fiksuotus pajamų mokesčio dydžius tokia tvarka:

- kai veiklos vykdymo vieta pasirenkama neribojant veiklos teritorijos ar visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus miestų savivaldybių ir Neringos savivaldybės teritorijas bei Marijampolės savivaldybės Marijampolės miesto teritoriją, tai taikomi verslo liudijimą įsigyjantį gyventoją nuolatinės (deklaruotos) gyvenamosios vietos savivaldybės tarybos nustatyti fiksuoti pajamų mokesčio dydžiai bei lengvatos;

- kai veiklos vykdymo vieta pasirenkama konkrečiai savivaldybės teritorija, tai taikomi tos konkrečios veiklos vykdymo vietos savivaldybės tarybos nustatyti fiksuoti pajamų mokesčio dydžiai bei lengvatos.

Gyventojai verslo liudijimus gali įsigyti, pratęsti / pakeisti ar nutraukti taip pat ir **elektroniniu būdu**, t. y. gyventojai prašymą dėl verslo liudijimo įsigijimo ar pratęsimo / pakeitimo arba dėl verslo liudijime nurodytos veiklos nutraukimo gali pateikti elektroniniu būdu, prisijungę prie asmeninės mokesčių mokėtojo erdvės – **Mano VMI**, naudodami savo e. bankininkystės duomenis ar kitas išorines priemones, e. parašą ar VMI išduotas prisijungimo korteles. Gyventojas, prisijungęs prie Mano VMI, turi užpildyti atitinkamą prašymą ir sumokėti apskaičiuotą fiksuoto dydžio pajamų mokestį bei valstybinio socialinio draudimo įmoką (kai verslo liudijimas išduodamas trumpesniai nei trijų mėnesių laikotarpiui). Informacija apie įskaitytą mokesčių sumokėjimą bei suteikiamas verslo liudijimo numeris gyventojui pateikiami asmeninėje gyventojų paskyroje, Mano VMI.

Verslo liudijimas išduodamas visišką civilinį veiksnumą įgijusiam gyventojui, t. y. sulaukusiam 18 metų, arba jaunesniam nei 18 metų gyventojui, kuris visišką veiksnumą įgyja kitais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais atvejais.

Verslo liudijimas gali būti išduodamas ir nepilnamečiui nuo 14 metų, kai yra vieno iš tėvų (jėvių, rūpintojų) sutikimas.

Gyventojų prašymu išduotame verslo liudijime gali būti įrašomas vienas iš šių fizinių asmenų: sutuoktinis, tėvas, motina, vaikas nuo 14 metų, globojamasis, globėjas (rūpintojas), tačiau iš veiklos, kuriai buvo išduotas verslo liudijimas, gautas pajamas turi deklaruoti verslo liudijimą įsigijęs gyventojas. Verslo liudijime nurodyti asmenys turi teisę dalyvauti gyventojų vykdomoje veikloje, kuriai išduotas verslo liudijimas.

Veiklos vykdymo laikotarpiai

Verslo liudijimai gali būti išduodami ir **pratęsimi** pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, kuris gali būti ne ilgesnis kaip iki tų pačių kalendorinių metų pabaigos.

Prekybos verslo liudijimai išduodami ir **pratęsimi** pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, skaičiuojamam dienomis. Trumpiausias laikotarpis yra viena diena.

Paslaugų ir gamybos verslo liudijimai išduodami ir **pratęsimi** pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, bet ne ilgiau kaip kalendoriams metams ir ne trumpiau kaip 5 kalendorinėms dienoms, kurios neprivalo eiti paeiliui.

Fiksuoto pajamų mokesčio dydžio nustatymas

Fiksuotus pajamų mokesčio dydžius nustato kiekviena savivaldybės taryba atskirai pagal veiklos rūšis, todėl kiekvienoje savivaldybėje jie būna skirtingi ir kasmet gali keistis.

Nuo 2018-01-01 panaikinta minimalaus fiksuoto pajamų mokesčio dydžio nustatymo riba, kuri privalėjo būti taikoma savivaldybių taryboms nustatant fiksuotus pajamų mokesčio dydžius neribojant veiklos teritorijos vykdomoms veikloms.

Nuo 2018-01-01 Savivaldybių tarybos turi teisę savo biudžeto sąskaita taikyti fiksuoto dydžio pajamų mokesčio lengvatas ((informacija apie savivaldybių tarybų nustatytus (patvirtintus) fiksuotus pajamų mokesčio dydžius yra skelbiama ir VMI prie FM interneto svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.4.10.1>).

Fiksuotą pajamų mokestį gyventojas gali sumokėti į vieną iš VMI prie FM biudžeto pajamų surenkamųjų sąskaitų, nurodytų VMI prie FM interneto tinklalapyje <http://www.vmi.lt/cms/biudzeto-pajamu-surenkamoji-saskaita> (Įmokos kodas 1461).

Pajamų mokestis turi būti sumokėtas iki verslo liudijimo išdavimo dienos.

Sumokėto fiksuoto pajamų mokesčio dydžio gražinimo galimybės

Jeigu verslo liudijimas išduodamas ilgesniam negu mėnesio laikotarpiui ir pasikeitė duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, gyventojas per 10 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo privalo pranešti apie tai bet kuriai TVMI.

Jeigu dėl duomenų, pagal kuriuos skaičiuojamas pajamų mokestis, pokyčio susidaro pajamų mokesčio permoka, ji gražinama arba įskaitoma Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) nustatyta tvarka. Papildomai mokėtina arba grąžintina pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo kito mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį įvyko pokytis, pirmosios dienos.

Pajamų mokestis gražinamas arba įskaitomas ir tada, kai verslo liudijime įrašytos rūšies veikla nutrūksta ir ja nesiverčiama iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos. Mirties atveju pajamų mokestis gražinamas paveldėtojams arba įskaitomas palikėjo mokesčinei nepriemokai padengti. Šiuo atveju gražinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo palikimo atsiradimo momento iki išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos. Ligos atveju gražinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo ligos pradžios (jei į verslo liudijimą nėra įrašyto kito fizinio asmens) iki išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos. Kitais atvejais gražinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo rašytinio prašymo nutraukti individualios veiklos vykdymą, įsigijus verslo liudijimą, gavimo TVMI dienos arba nuo prašyme nurodytos, vėlesnės nei prašymo gavimo data, dienos iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos, pateikus prašymą grąžinti arba įskaityti pajamų mokestį.

Valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimas

Nuo 2017 m. sausio 1 d. individualios veiklos vykdymui verslo liudijimus įsigyjantys gyventojai draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu (toliau - VSD) viso dydžio pensijai gauti (iki 2016-12-31 - buvo draudžiami tik bazinei pensijai gauti, o VSD įmokos dydis buvo 50 proc. nuo bazinės pensijos). Nuo 2017 m. sausio 1 d. VSD įmokos skaičiuojamos nuo įmokų mokėjimo laikotarpiu galiojančios minimalios mėnesinės algos (toliau - MMA), taikant iš individualios veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimus, gautoms pajamoms nustatytą VSD įmokų tarifą (nuo 2017-01-01 iki 2017-06-31 VSD įmokų tarifas buvo 26,3 proc., VSD įmokos dydis – 99,94 Eur (380 x 26,3 proc.), jei senatvės pensijai buvo kaupiama papildomai II pakopos pensijų fonde 28,3 proc., VSD įmokos dydis – 107,54 Eur (380 x 28,3 proc.); nuo 2017-07-01 iki 2017-12-31 VSD įmokų tarifas buvo 25,3 proc., VSD įmokos dydis – 96,14 Eur (380 x 25,3 proc.), jei senatvės pensijai buvo kaupiama papildomai II pakopos pensijų fonde 27,3 proc., VSD įmokos dydis – 103,74 Eur (380 x 27,3 proc.).

Nuo 2018 m. sausio 1 d. MMA padidėjo iki 400 Eur, atitinkamai padidėjo ir VSD įmokos dydis iki **101,2 Eur** (400 x 25,3 proc.), o jei senatvės pensijai kaupiama papildomai II pakopos pensijų fonde iki **109,2 Eur** (400 x 27,3 proc.),.

Nuo **2018 m. sausio 1 d.** individualią veiklą, įsigijus verslo liudijimą, vykdančys ir su darbo santykiais susijusių pajamų gaunantys gyventojai už veiklos vykdymo dienas privalo mokėti VSD įmokas.

Nuo **2019 m. sausio 1 d.** MMA padidėjo iki 555 eurų, o VSD įmokų tarifas pensijų kaupimo fonde nedalyvaujantiems asmenims nustatytas 8,72 proc., atitinkamai VSD įmokos dydis sudaro 48,40 Eur (555 x 8,72 proc.), pensijų kaupime fonde dalyvaujantiems ir 1,8 proc. mokantiems asmenims VSD įmokų tarifas - 10,52 proc., atitinkamai VSD įmokos dydis - 58,39 Eur (555 x 10,52 proc.), o pensijų kaupime fonde dalyvaujantiems ir 3 proc. mokantiems asmenims VSD įmokų tarifas - 11,72 proc., atitinkamai VSD įmokos dydis - 65,05 Eur (555 x 11,72 proc.).

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams VSD įmokos apskaičiuojamos proporcingai išduodamo ar pratęsiamo verslo liudijimo galiojimo laikui (vykdomos veiklos kalendorinių dienų skaičiui). Asmenys, įsigyjantys verslo liudijimus trumpesniam negu 3 mėnesių laikotarpiui, privalo iš anksto sumokėti VSD įmokas už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį. Asmenys, įsigyjantys verslo liudijimus 3 mėnesių ar ilgesniam laikotarpiui, VSD įmokas moka kartą per ketvirtį, bet ne

vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 15 dienos į Sodros biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas.

VSD įmokų neprivalo mokėti patalpų nuomos verslo liudijimus įsigiję gyventojai. Nuo 2012-01-01 verslo liudijimus įsigiję gyventojai gali nuomoti tik gyvenamosios paskirties patalpas.

Privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokėjimas

Iki 2018-12-31 gyventojai, įsigiję individualios veiklos verslo liudijimus, privalėjo mokėti privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) įmokas, kurių dydis buvo fiksuotas – 9 proc. minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, ir mokamos kas mėnesį.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. buvo nustatytas 400 eurų MMA dydis, todėl mėnesinė PSD įmoka – 36 Eur (400 Eur x 9 procentų).

Nuo 2019 m., pasikeitus PSD įmokų dydžiui, verslo liudijimus turintys asmenys privalo mokėti 6,98 proc. PSD įmoką nuo MMA galiojusios tą mėnesį, už kurį mokama įmoka. Nuo 2019 m. sausio 1 d. nustatyta 555 eurų dydžio MMA, todėl mėnesinė PSD įmoka yra 38.74 eurų (555 x 6.98 proc.).

Gyventojams, vykdančioms individualią veiklą, įsigijus verslo liudijimus, kurie patenka į apdraustųjų valstybės lėšomis sąrašą ir (ar) gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, PSD įmokos skaičiuojamos proporcingai išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpiui, t. y. PSD įmokos mokamos tik už tas kalendorinio mėnesio dienas, kurios nurodytos įsigytame verslo liudijime (t. y. kuriomis galioja verslo liudijimas). Dienos įmoka apskaičiuojama proporcingai.

PSD įmokų neprivalo mokėti gyvenamosios paskirties patalpų nuomos verslo liudijimus įsigiję gyventojai.

Nuo 2016-01-01 PSD įmokų mokėjimą už gyventojų vykdomą veiklą, įsigijus verslo liudijimus, administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos (toliau – Sodra), todėl už veiklą, vykdomą nuo 2016 m. sausio 1 d., PSD įmokos turi būti mokamos į Sodros biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas įmokos kodu 358.

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų teisės, pareigos ir atsakomybė

Išduotas kurios nors veiklos rūšies verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už verslo liudijime nurodytos rūšies veiklą, vykdomą verslo liudijime nurodytoje teritorijoje.

Verslo liudijimas, išduotas veiklos rūšiai, pažymėtai žyma „**“, suteikia teisę prekiauti jame nurodytomis savo gamybos prekėmis, neįsigijus prekybos verslo liudijimo.

Verslo liudijimas, išduotas veiklos rūšiai, pažymėtai žyma „***“, nesuteikia teisės teikti apgyvendinimo paslaugų (kaimo turizmo paslaugos arba nakvynės ir pusryčių paslaugos, EVRK klasė 55.20).

1. Prekybos verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už parduotas prekes:

1.1. be apribojimų iš kitų gyventojų (iš jų ir iš ne prekybos individualią veiklą vykdančių gyventojų (tiek verslo liudijimus įsigijusių, tiek individualią veiklą įregistravusių).

1.2. nuo 2016 m. lapkričio 24 d. iki 4500 Eur per mokestinį laikotarpį iš prekybos veiklos nevykdančių juridinių asmenų bei iš individualią prekybą veiklą (išskyrus žemės ūkio ir maisto produktus) vykdančių gyventojų (tiek įsigijusių prekybos verslo liudijimus, tiek įregistravusių prekybos veiklą su pažyma).

2. Gamybos ar paslaugų verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už parduotas savo gamybos prekes ar suteiktas paslaugas:

2.1. be apribojimų iš kitų gyventojų (iš jų ir individualią veiklą vykdančių gyventojų – tiek verslo liudijimus įsigijusių, tiek įregistravusių individualią veiklą su pažyma).

2.2. iki 4500 Eur per mokestinį laikotarpį iš tos pačios veiklos nevykdančių juridinių asmenų (jei verslo liudijime nurodyta veiklos rūšis sutampa su juridinio asmens Mokesčių mokėtojų registre (toliau – MMR) įregistruota veikla, laikoma, kad vykdoma ta pati veikla).

Nuo 2016 m. mokestinio laikotarpio į 4500 Eur sumą įskaičiuojamos verslo liudijimą (ar verslo liudijimus) įsigijusio gyventojų iš visuose verslo liudijimuose nurodytų rūšių veiklos gautos pajamos:

- prekybos verslo liudijimą įsigijusio gyventojų gautos pajamos iš prekybos veiklos nevykdančių juridinių asmenų bei iš individualią prekybą vykdančių gyventojų, tiek įsigijusių prekybos verslo liudijimus, tiek įregistravusių prekybą su pažyma (taikoma nuo 2016-11-24), ir

- iš juridiniams asmenims parduotų savo gamybos prekių ir / ar suteiktų paslaugų.

Atkreipiame dėmesį, kad verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už parduotas prekes (įskaitant savos gamybos prekes) bei suteiktas paslaugas juridiniams asmenims tik tuo atveju, jeigu veiklos, kuria gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, rūšis nėra viena iš veiklos, kuria verčiasi juridinis asmuo, rūšių. Vadinasi, jei verslo liudijimą įsigijęs gyventojas, vykdamas tokią pačią veiklą kaip ir juridinio asmens įregistruota MMR (nors faktiškai ir nevykdoma), parduos prekes (įskaitant ir savo gamybos prekes) ar teiks paslaugas, tai iš tokio juridinio asmens jo gautos pajamos nebus laikomos pajamomis, gautomis iš veiklos, vykdytos įsigijus verslo liudijimą (iki 2016 m. lapkričio 23 d. buvo nustatytas apribojimas, turint verslo liudijimą, gauti pajamų už parduotas savos gamybos prekes ir suteiktas paslaugas juridiniams asmenims, kurie faktiškai vykdė tą pačią veiklą).

Pažymėtina tai, kad **prekybos verslo liudijimus** įsigijusiems gyventojams nėra draudžiama įsigyti prekių iš **gamybos verslo liudijimą** įsigijusio gyventojų.

Sutuoktiniai, įsigiję atskirus prekybos verslo liudijimus, toje pačioje prekyvietėje gali prekiauti prekėmis, turėdami vieno iš jų vardu išrašytus prekių įsigijimo dokumentus.

Pajamų, gautų iš verslo liudijime nurodytos veiklos, apmokestinimas

Per mokestinį laikotarpį iš verslo liudijime nurodytos vykdytos veiklos gautos ne didesnės nei 45000 Eur pajamos (kai vykdoma kelių rūšių veikla pajamos sumuojamos), apmokestinamos, sumokant savivaldybių tarybų nustatytą fiksuoto dydžio pajamų mokestį (nuo 2012-01-01 iki 2017-12-31 galėjo pasirinkti mokėti fiksuoto dydžio pajamų mokestį, nuo iš individualios veiklos su verslo liudijimu gautų pajamų tik tuo atveju, jei neprivalėjo registruotis ir nebuvo įregistruoti pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojais). Gautų pajamų dalis, viršijusi 45000 eurų, apmokestinama 15 procentų tarifu, taikant GPMĮ 18² straipsnyje nurodytą pajamų mokesčio kreditą (kaip individualios veiklos pajamos su pažyma).

Per mokestinį laikotarpį iš gyvenamosios paskirties patalpų nuomos gautos ne didesnės kaip 45000 eurų pajamos apmokestinamos, sumokant savivaldybių tarybų nustatytą fiksuoto dydžio pajamų mokestį (nuo 2012-01-01 iki 2017-12-31 - jei pajamos iš nuomos per mokestinį laikotarpį neviršijo Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71 straipsnyje nustatyto dydžio, kuris nurodytu laikotarpiu buvo 45 000 eurų). Gautų pajamų dalis, viršijusi 45000 eurų, apmokestinama 15 procentų tarifu, netaikant GPMĮ 18² straipsnyje nurodyto pajamų mokesčio kredito.

Kai prekybos ir / ar gamybos, ir / ar paslaugų verslo liudijimą (liudijimus) įsigijusio gyventojų iš juridiniams asmenims už parduotas (įskaitant savo gamybos) prekes ar suteiktas paslaugas gautos pajamos bei iš individualią prekybą vykdančių gyventojų už parduotas ne savo gamybos prekes gautos pajamos yra didesnės kaip 4 500 eurų per mokestinį laikotarpį, tai pajamų dalis:

- iki 4500 eurų apmokestinama, sumokant savivaldybių tarybų nustatytą fiksuoto dydžio pajamų mokestį,

- viršijanti 4500 eurų sumą, apmokestinama kaip įregistruotos individualios veiklos su pažyma pajamos, kurioms taikomas 15 procentų pajamų mokesčio tarifas bei GPMĮ 18² straipsnyje nurodytas pajamų mokesčio kreditas (iki 2017-12-31 4500 eurų viršijusi suma buvo apmokestinama, taikant 5 proc., o laisvųjų profesijų veikloms – 15 proc. pajamų mokesčio tarifą).

Kokių teisių verslo liudijimas nesuteikia?

1. **Prekybos verslo liudijimas nesuteikia teisės gauti pajamų iš prekybos:**

- automobiliais, motociklais, mopedais;

- nuo laikinųjų prekybos įrenginių, pastatytų patalpose (išskyrus prekybą gėlėmis, knygomis, spaudos leidiniais ir prekybą patalpose, esančiose turgavietės teritorijoje), taip pat iš kioskų, pastatytų patalpose;

– iš žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo individualią prekybą vykdančioms gyventojams (tiek prekybos verslo liudijimus įsigijusiems, tiek įregistravusiems individualią prekybą su pažyma);

– iš prekybos veiklą vykdančių juridinių asmenų.

2. Sumokėjus savivaldybių tarybų nustatyto dydžio fiksuotą pajamų mokestį ir individualios veiklos vykdymui įsigijus verslo liudijimą, mokestiniu laikotarpiu gauti 45000 eurų viršijančių pajamų (iki 2017-12-31 atsiradus prievolei registruotis PVM mokėtoju ar išregistravus PVM mokėtoju, gauti pajamų iš individualios veiklos vykdymo, įsigijus verslo liudijimą).

3. Sumokėjus savivaldybių tarybų nustatyto fiksuoto dydžio pajamų mokestį ir nuomos veiklos vykdymui įsigijus gyvenamosios paskirties patalpų nuomos verslo liudijimą, mokestiniu laikotarpiu gauti 45000 eurų viršijančių pajamų (iki 2017-12-31 įsigijus gyvenamosios paskirties patalpų nuomos verslo liudijimą ir iš jos gavus daugiau kaip 45000 Eur, toliau vykdyti gyvenamosios paskirties patalpų nuomos veiklą su įsigytu verslo liudijimu).

4. Gyvenamosios paskirties **patalpų nuomos** verslo liudijimas nesuteikia teisės gauti pajamų iš patalpų nuomos juridiniams asmenims.

5. Gauti pajamų už prekių (įskaitant ir savo gamybos) pardavimą bei už paslaugų teikimą iš tą pačią veiklą, kaip ir verslo liudijime nurodyta veiklą, vykdančių (**įregistravusių MMR**) juridinių asmenų (iki 2016 m. lapkričio 23 d. buvo nustatytas apribojimas, turint verslo liudijimą, gauti pajamų už parduotas savos gamybos prekes ir suteiktas paslaugas juridiniams asmenims, kurie **faktiškai** vykdė tą pačią veiklą).

6. Gyventojams išduotas (išduoti) **prekybos ir / ar gamybos ir / ar paslaugų** verslo liudijimas (liudijimai) nesuteikia teisės gauti daugiau kaip 4500 Eur pajamų iš: prekių pardavimo individualią prekybą vykdančioms gyventojams (tiek prekybos verslo liudijimus įsigijusiems, tiek įregistravusiems individualią prekybą su pažyma), iš prekių pardavimo prekybos veiklos nevykdantiems juridiniams asmenims bei iš savo gamybos prekių pardavimo ir paslaugų teikimo juridiniams asmenims.

Nuo 2016-11-24 nebegalioja draudimas, įsigijus verslo liudijimą, verstis licencijuojama veikla bei prekiauti cukrumi.

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų pareigos

Verslo liudijimą įsigijęs gyventojas privalo:

- Per mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus) tiek gavęs, tiek ir negavęs pajamų iš veiklos, kuria vertėsi turėdamas verslo liudijimą, privalo iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti metinę pajamų deklaraciją.

- Verslo liudijimą įsigijęs gyventojas veiklos vykdymo vietoje privalo turėti Lietuvos Respublikos piliečio pasą ar asmens tapatybės kortelę, pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

- Prekybos ar gamybos verslo liudijimą įsigijęs gyventojas savo veiklos vykdymo vietoje privalo turėti **Lietuvos Respublikos piliečio pasą ar asmens tapatybės kortelę, pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą** ir prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimo dokumentus. Nuo 2019 m., pasirinkus buhalterinę apskaitą tvarkyti VMI prie FM valdomos Išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos (i.MAS) Nuotolinių apskaitos paslaugų smulkiajam verslui posistemiui (i.APS), veiklos vykdymo vietoje nereikia turėti popierinių prekių ir / ar medžiagų įsigijimo dokumentų, kai prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimo dokumentai arba jų skaitmeninės kopijos saugomi i.APS.

- Prekių (paslaugų) medžiagų, žaliavų įsigijimo dokumentus ir kitus dokumentus, įskaitant Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus (toliau – kvitas) ir Gyventojų, įsigijusio verslo liudijimą, pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalą (toliau - Žurnalas), gyventojas turi saugoti 5 kalendorinius metus po tų metų, kuriais jie gauti ar išrašyti, o PVM sąskaitas faktūras ir sąskaitas faktūras – 10 metų nuo jų išrašymo. Privaloma saugoti dokumentus tokios formos (rašytinės ar elektroninės), kokios jie buvo išrašyti ar gauti. Svarbu užtikrinti, kad per visą dokumentų saugojimo laikotarpį būtų išlaikytas PVM sąskaitų autentiškumas bei turinio vientisumas, taip pat svarbu, kad dokumentai išliktų įskaitomi. Šiuos dokumentus gyventojas turi saugoti pats arba VMI prie FM nustatyta tvarka perduoti juos saugoti TVMI. Gyventojas, tam tikrą laikotarpį naudojėsis

elektronine buhalterinės apskaitos tvarkymo priemone, to laikotarpio buhalterinės apskaitos dokumentus arba popierinių (atspausdintų) buhalterinės apskaitos dokumentų skaitmenines kopijas gali pasirinkti saugoti elektroninėje buhalterinės apskaitos tvarkymo priemonėje, tačiau privalo užtikrinti jų kilmės autentiškumą, turinio vientisumą ir įskaitomumą.

- Verslo liudijimus įsigyjantys gyventojai prekėms parduoti (pirkti) bei paslaugoms teikti turi naudoti kvito formas, skelbiamas VMI prie FM interneto svetainėje (jas galima atsispausdinti adresu <http://www.vmi.lt/cms/formos>, nurodant formos kodą FR0508) arba pagamintas spaustuvinu būdu (jas galima įsigyti blankų leidyklų parduotuvėse). Gyventojai, buhalterinę apskaitą tvarkantys i.APS priemone, turi galimybę kvitus išrašyti per i.APS, nepildant popierinės kvito formos.

- Verslo liudijimus įsigiję gyventojai privalo išrašyti kvitus, kai:

1. **Kvity išrašymas numatytas Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos apraše (toliau - Aprašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283 „Dėl Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, t. y. kvitus privaloma išrašyti, kai, parduodant prekes, nėra galimybės naudoti kasos aparato dėl kasos aparato gedimo arba pažeidus jo plombą, taip pat tais atvejais, kai atitinkamą kasos aparatą naudoti draudžiama, užfiksavus kasos aparatų duomenų klastojimo faktų (sumuojantieji skaitikliai neteisėtai nustatomi į nulinę padėtį, neteisėtai įformintos gražinamos prekės, nepagrįstai mažinamos kasos aparatu įregistruotos įplaukos, imituojamas jų registravimas) arba nustačius, kad naudojamos pakeistos konstrukcijos ar programos, tačiau tik tokio kasos aparato techninės priežiūros, remonto ar keitimo laikotarpiu ir tik iškvietus aptarnavimo specialistą ir (ar) užregistravus iškvietimą kasos operacijų žurnale.**

2. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, perka iš verslo liudijimą įsigijusio gyventojų jo pagamintą produkciją arba perka žemės ūkio produkciją iš gyventojų, kuris pats ją išaugino, arba perka iš gyventojų asmeninės nuosavybės teise priklausančius daiktus.

3. **Kitais (1 ir 2 punktuose nenurodytais) atvejais kvitai turi būti išrašomi pirkėjams arba paslaugų gavėjams paprašius.**

- Prekybos verslo liudijimus įsigiję gyventojai, kurie veiklos pajamoms apskaityti naudoja kasos aparatus (kasos aparatus privalo naudoti gyventojai, užsiimantys prekybos veikla patalpose (ne lauko sąlygomis)), veiklos pajamas ir išlaidas nurodo kasos aparato kasos operacijų žurnale (toliau – kasos žurnalas), kurio forma ir užpildymo tvarka nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 18 d. įsakyme Nr. V-255 „Dėl Kasos aparatų naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

- Verslo liudijimus įsigiję gyventojai, kurie veiklos pajamoms apskaityti nenaudoja kasos aparato, nuo 2019 m. savo apskaitos tvarkymui gali pasirinkti neelektroninę buhalterinės apskaitos tvarkymo priemonę, kurią pasirinkus pildomas popierinis (atspausdintas) žurnalas arba elektroninę buhalterinės apskaitos tvarkymo priemonę, kurią pasirinkus pildomas elektroninės formos žurnalas (bhalterinė apskaitai tvarkyti naudojama VMI prie FM valdoma i.MAS posistemė (i. APS) arba kita elektroninė buhalterinės apskaitos tvarkymo priemonė). Užpildydamas Žurnalą, gyventojas gali pasirinkti, ar Žurnale pateikti tik bendrą mėnesio išlaidų sumą, ar išlaidas apskaityti pagal rūšis, nurodant kiekvienos iš jų sumas. Per mėnesį patirtos išlaidos į žurnalą turi būti suvedamos mėnesiui pasibaigus iki kito mėnesio pabaigos. Įrašai apie gautas (t. y. apmokėtas) pajamas daromi kiekvieną dieną, kurią yra gaunamos pajamos, jei kurią dieną pajamų negauta – įrašo daryti nereikia.

- Jeigu verslo liudijimas išduotas ilgesniam negu vieno mėnesio laikotarpiui ir pasikeitė duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, tai per 10 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos gyventojas privalo apie tai pranešti TVMI.

- Pasikeitus stacionarioje vietoje vykdomos veiklos rūšies vietai, gyventojas per 10 kalendorinių dienų nuo pasikeitimo privalo apie tai pranešti TVMI, kuri per vieną darbo dieną nuo prašymo gavimo dienos išduoda naujos versijos verslo liudijimą (su patikslintais duomenimis).

- Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, privalo laikytis teisės aktuose nustatytų veiklos, kuria jie verčiasi, taisyklių.

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų atsakomybė

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, nesilaikantiems Verslo liudijimų išdavimo taisyklėse nustatytų reikalavimų (prekybos, gamybos ar paslaugų teikimo vietoje neturintiems prekių, medžiagų ar žaliavų įsigijimo dokumentų, neišrašantiems kvitų, sąskaitų faktūrų, kai tai numatyta Verslo liudijimų išdavimo taisyklėse, neteisingai tvarkantiems žurnalus), taikoma atsakomybė, numatyta Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 150, 163, 187, 189, 205 straipsniuose (iki 2016-12-31 Administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 172, 172¹, 172⁹, 173¹ straipsniuose):

- už komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimus – pagal ANK 150 straipsnį (pvz., kai individuali veikla vykdoma neįsigijus verslo liudijimo) – bauda nuo **390 Eur iki 1100 Eur** (iki 2018-12-31 buvo nuo 300 Eur iki 850 Eur), už pakartotinį nusižengimą – bauda nuo **1100 Eur iki 1950 Eur** (iki 2018-12-31 buvo nuo 850 Eur iki 1500 Eur, o iki 2016-12-31 pagal ATPK 172 straipsnį buvo numatyta bauda nuo 144 Eur iki 579 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 500 Lt iki 2000 Lt) arba pagal ANK 189 straipsnį (kai faktiškai vykdoma individuali veikla nesutampa su verslo liudijime nurodyta veikla) numatytas įspėjimas arba bauda nuo **200 Eur iki 390 Eur** (iki 2018-12-31 buvo nuo 150 Eur iki 300 Eur), o iki 2016-12-31 pagal ATPK 172⁹ straipsnį – numatyta bauda nuo 144 Eur iki 1448 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 500 Lt iki 5000 Lt);

- už kasos aparato kvito už parduotas prekes ar suteiktas paslaugas neišdavimą arba kasos aparato kvito, kuriame nurodyta kita suma, negu sumokėta, išdavimą – pagal ANK 163 straipsnį (kai kasos aparatus privalo naudoti gyventojai, užsiimantys **prekybos veikla** patalpose (ne lauko sąlygomis) – bauda nuo **90 Eur iki 200 Eur**, už pakartotinį nusižengimą – bauda nuo **450 Eur iki 900 Eur**.

- už deklaracijos pateikimo tvarkos pažeidimą, mokesčių vengimą pagal ANK 187 straipsnį – įspėjimas arba bauda nuo **80 Eur iki 6000 Eur** (iki 2018-12-31 buvo nuo 60 Eur iki 600 Eur iki 2016-12-31 pagal ATPK 172¹ straipsnį numatytas įspėjimas arba bauda nuo 57 Eur iki 1158 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 200 Lt iki 4000 Lt);

- už apskaitos taisyklių pažeidimus – pagal ANK 205 straipsnį – įspėjimas arba bauda nuo **40 Eur iki 6000 Eur** (iki 2018-12-31 buvo nuo 30 Eur iki 6000 Eur iki 2016-12-31 pagal ATPK 173¹ straipsnį numatyta bauda nuo 28 Eur iki 11584 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 100 Lt iki 40000 Lt).

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, kuriems yra prievolė mokėti VSD įmokas, tačiau jie jų laiku nesumoka, vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 19 straipsniu, skaičiuojami delspinigiai. Jei per patikrinimą nustatoma, kad VSD įmokos neteisėtai buvo sumažintos, priskaičiuojama trūkstanta jų suma ir skiriama 50 proc. tos sumos dydžio bauda.

Verslo liudijimus įsigijusių gyventojų teisė užginčyti pareigūnų veiksmus

Gyventojų vykdomą veiklą, įsigijus verslo liudijimą, gali tikrinti valstybinių kontrolės institucijų pareigūnai.

MAĮ 144 straipsnyje įtvirtinta gyventojų teisė apskųsti bet kurį mokesčių administratoriaus (pareigūno) veiksmą arba neveikimą. Ginčai tarp gyventojų ir mokesčių administratoriaus nagrinėjami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo arba Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka. Gyventojų skundas dėl mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmų ar neveikimo turi būti paduodamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai ar jos teritoriniam padaliniiui (kai skundžiamas kitų (ne Vilniaus) AVMI sprendimas / veiksmai / neveikimas) arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui ar Regionų apygardos administracinio teismo atitinkamiems rūmams (kai skundžiamas kitų (ne Vilniaus) AVMI sprendimas / veiksmai / neveikimas), kurio veiklos teritorijoje yra AVMI buveinė, per vieną mėnesį nuo mokesčių administratoriaus priimto sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos arba per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas reikalavimo įvykdymo terminas. Jei mokesčių administratorius nevykdo savo pareigų ar vilkina sprendimą, toks neveikimas (vilkinimas) gali būti apskųstas per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi klausimui išspręsti nustatytas laikas (plačiau galima sužinoti VMI prie FM svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/mokesciu-administratoriaus-priimtu-sprendimu-apskundimo-tvarka>).

Daugiau informacijos apie verslo liudijimų įsigijimo tvarką galima sužinoti VMI prie FM svetainėje www.vmi.lt/cms/web/guest/verslo-liudijimo-isdavimas/-pratesimas/nutraukimas arba paskambinus į VMI prie FM Mokesčių informacijos centrą telefonu 1882 arba +370 5 255 3190. Telefonu suteikta konsultacija yra lygiavertė rašytinei, nes pokalbiai yra įrašomi bei saugomi 5 metus.

Taip pat informuojame, kad ši sutrumpinta Verslo liudijimą įsigyjančio gyventojų atmintinė ir visa Verslo liudijimą įsigyjančio gyventojų atmintinė skelbiama VMI prie FM svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.16.2.4/>, Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, rūšių klasifikatorius skelbiamas VMI prie FM svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.4.10.2/>.